

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav filosofie a religionistiky

Studijní obor Filosofie

Autoreferát disertační práce

JUDr. Mgr. Lukáš Kollert

*Suverenita, právo a moc v raných a v ýmarských spisech Carla
Schmitta*

**Sovereignty, Law and Power in Carl Schmitt's Early and Weimar
Writings**

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jakub Jinek, Dr. phil.

Rok odevzdání: 2023

Obsah

1. Základní vymezení tématu disertační práce	3
2. Shrnutí hlavních tezí disertační práce	3
3. Metodologie a rozsah disertační práce	10
4. Přínos disertační práce v kontextu stavu mezinárodního bádání	13
5. Přínos disertační práce v kontextu stavu tuzemského bádání	14
6. Seznam pramenů a literatury	16
6.1. Díla Carla Schmitta	16
6.2. Monografie, texty v sebraných spisech a výborech.....	18
6.3. Časopisecké studie, kapitoly v kolektivních monografiích, příspěvky ve sbornících a slovníková hesla	25
6.4. Závěrečné práce	30
6.5. Studentské práce	31
6.6. Legislativa a mezinárodní smlouvy	31
6.7. Judikatura.....	31
6.8. Internetové zdroje	32
7. Publikační, akademická a pedagogická činnost studenta v průběhu doktorského studia	33
7.1. Publikační činnost.....	33
7.1.1. Studie v impaktovaných časopisech dle databáze Web of Science.....	33
7.1.2. Studie v časopisech zařazených do databáze SCOPUS	33
7.1.3. Kapitoly v monografiích a příspěvky ve sbornících	33
7.2. Ediční činnost	34
7.3. Překladatelská činnost	34
7.4. Aktivní účast na konferencích	34
7.5. Podílení se na organizaci konferencí	35
7.6. Pedagogická činnost	35
7.7. Ocenění	35

1. Základní vymezení tématu disertační práce

- 1.1. Práce se zaměřuje na reflexi vztahu suverenity, práva a moci a problému uskutečnění práva ve filosofii Carla Schmitta (1888–1985) v podobě, v níž byla představena v jeho raných a výmarských spisech, tj. v textech publikovaných do roku 1933, kdy Schmitt vstoupil do NSDAP.

2. Shrnutí hlavních tezí disertační práce

- 2.1. Základní osu Schmittova decisionismu tvoří problém uskutečnění práva, jemuž se Schmitt věnuje jak ve spojitosti s aplikací práva a činností soudů (*Zákon a rozsudek*, 1912), tak především v souvislosti s výjimečným stavem, ustavením řádu a jeho ochranou v mimořádných situacích (*Hodnota státu a význam jednotlivce*, 1914, *Diktatura*, 1921, *Politická theologie*, 1922, *Pojem politična*, 1927, *Ústavověda*, 1928).
- 2.2. V jádru otázky uskutečnění práva nebo jinak řečeno utváření sociální reality v souladu s ním stojí u Schmitta zprostředkování mezi světem ideality na jedné straně a fakticity na straně druhé, potažmo mezi sférou mětí (*Sollen*) a bytí (*Sein*).
- 2.3. Zatímco v době existence stabilního řádu německého císařství se Schmitt soustředí na stát obecně jako instanci, která skrze decisi zprostředkovává mezi oběma světy (*Hodnota státu a význam jednotlivce*, 1914), v podmínkách poválečného výmarského Německa zmítaného sériemi krizí Schmitt obrací pozornost k postavám diktátora a suveréna neboli konkrétní autoritě, jež rozhoduje v poslední instanci o obsahu řádu a normality jakožto podmínky, za které mohou platit normy pozitivního práva (*Diktatura*, 1921, *Politická theologie*, 1922, *Pojem politična*, 1927).
- 2.4. Schmitt svou teorii neformuluje ve společenském, ideovém, politickém a vědeckém vakuu, ale v dialogu s řadou konkurenčních směrů na poli filosofie práva, zejména se zákonným pozitivismem (Laband), normativismem (Kelsen) a spravedlnostní přirozenoprávní teorií (Locke, osvícenský racionalismus atd.). Pro náležité pochopení Schmittovy filosofie práva je důležité správně porozumět tomu, vůči komu se pomocí svých tezí polemicky vymezuje a z jakých důvodů. V práci proto načrtávám v oddílu 2.3 hlavní teoretické přístupy na poli německé právní vědy v 19. století, neboť na tomto pozadí mohou kontury Schmittovy koncepce vyvstat s větší zřetelností.

- 2.5. Ve spisech Carla Schmitta není předložena mocenská teorie právní. Schmitt tedy netvrdí, že právo je produktem vůle a moci jakožto jednoho z článků v řetězci světa faktů, jak naznačuje nemálo interpretací. Naopak tuto koncepci, kterou spojuje se zákonným pozitivismem, dominantním proudem na poli německé právní filosofie od druhé poloviny 19. století do konce druhé světové války, odmítá, zcela zřetelně v *Hodnotě státu a významu jednotlivce* (1914). Namítá jí, že není schopna vysvětlit vznik právního závazku poslušnosti, ale toliko faktické donucení, a že popírá sebe sama, jakmile má osvětlit rozdíl mezi mocí lupiče a mocí státu (pokud ovšem nepřizná, že mezi nimi není diference). Ve zmíněné knize svou vlastní pozici charakterizuje mj. jako teorii „přirozeného práva bez naturalismu“ a tvrdí, že pozitivní právo je toliko sloužícím, podřízeným právem, které musí být vztaženo k abstraktní nadpozitivní ideji práva. Zprostředkovat tuto vazbu je jedním z klíčových úkolů *státu*, jenž je „služebníkem“ abstraktní ideje práva a je mu podřízen.
- 2.6. Schmitt ovšem na druhé straně není zastáncem „spravedlnostního“ přirozeného práva (*Gerechtigkeitsnaturrecht*).¹ Jinak řečeno odmítá opírat platnost pozitivního právního řádu o předem dané předstátní nadpozitivní právo *s určitým obsahem*, na němž by bylo lze poměřovat zejména jednání nejvyšší moci, a to mj. z důvodu jeho spornosti a neurčitosti.
- 2.7. Podstatu Schmittova decisionismu tvoří přesvědčení, že předpokladem možnosti existence efektivního právního řádu je v podmínkách moderního státu suverenita neboli jedna nejvyšší rozhodovací instance, jejíž decise nemůže z logiky věci podléhat formalizované kontrole (např. argument z nekonečného regresu).
- 2.8. Jednou z tezí disertační práce je, že Schmitt základní kostru své koncepce vyjádřenou v *Hodnotě státu a významu jednotlivce*, kde stát chápe jako *zprostředkovatele* mezi *abstraktní ideou* práva a faktickou realitou a služebníka práva, v pozdějších spisech z výmarského období neopustil, třebaže jistě dochází k modifikacím, posunům akcentů apod. To jinými slovy znamená, že *vztah k ideji zůstává nadále zásadním prvkem jeho teorie* a že na suveréna je třeba pohlížet u Schmitta jako na autoritu, která svou decisi ukončuje spor o právo, resp. o ideu a závazně pro určité teritorium rozhoduje o jejím obsahu, čímž stanovuje obsah normality a zakládá podmínky pro

---

¹ K pojmu srov. SCHMITT, Carl. *Die Diktatur. Von den Anfängen des modernen Souveränitätsgedankens bis zum proletarischen Klassenkampf*. Berlin: Duncker & Humblot, 2015, s. 21. Podstatu spravedlnostního přirozeného práva tvoří teze, že existuje (rozumem) odhalitelné předstátní právo s určitým obsahem a že jednotlivci jsou nositeli práv a povinností a subjekty práva již před vznikem politického tělesa.

platnost norem pozitivního práva, skrze něž je právo zpravidla a většinou uskutečňováno (dále také „teze continuity“).

- 2.9. Předložením teze continuity se v disertační práci vymezují vůči řadě interpretací, které zastávají stanovisko, že především *Politická theologie* přináší zásadní zlom ve Schmittově filosofii a bezmezný příklon k pozitivním právem nesvázané výjimce a trvale aktuálně (ne pouze potenciálně) přítomné suverenitě. Ta má v jeho očích údajně tvořit nový preferovaný způsob výkonu veřejné moci, a to v zásadě z důvodu osobní estetické preference a fascinace tím, co je výjimečné (excepcionalistická interpretace díla Carla Schmitta).² Tento přístup v disertační práci odmítám jako nesprávný a metodologicky pochybný.
- 2.10. Obsahem Schmittova decisionismu není teze, že norma má zcela ustoupit decisi, ale že identifikace právního řádu s normami, resp. souborem pozitivních právních norem (teze identity typická pro zákonný pozitivismus), je analyticky nepřesná. Efektivní právní řád není toliko systémem norem, ale jednotou norem a decisi. Zatímco v *mimořádné* situaci má klíčovou úlohu decise a norma ustupuje do pozadí (v tomto momentu přichází v moderním demokratickém státě ke slovu suverénní diktátor, např. v podobě ústavodárného shromáždění), během *normální* situace hrají hlavní roli normy a prostor pro rozhodnutí je minimalizován, např. do podoby decise soudce při rozhodování o konkrétním právním sporu, kterou podle Schmitta není možné plně odvodit z obsahu norem pozitivního práva (vs. představa soudce jako subsumpčního automatu).
- 2.11. Suverén není podle Schmitta omezen pozitivním právem, ale ani nadpozitivními předpisy s předem daným *určitým* obsahem (viz bod 2.6 a jeho odmítnutí spravedlnostního přirozeného práva). *Není však prostým držitelem moci* mj. proto, že se jakožto suverén musí vztahovat k ideji, jež mu předchází. Schmitt klade důraz na to, že suverén je *reprezentantem* ideje v empirické skutečnosti (*Ústavověda*, 1928) a že je jako konkrétní člověk z masa a kostí nositelem na něm nezávislého *úřadu* suveréna neboli předem utvořené *instituce*, pro niž jako příklad uvádí opakovaně instituci papeže a doktrínu o papežské neomylnosti (*Římský katolicismus a politická*

---

² Srov. např. GROSS, Oren. The Normless and Exceptionless Exception. Carl Schmitt's Theory of Emergency Powers and the 'Norm-Exception' Dichotomy. In: *Cardozo Law Review*, 21, 5–6, 2000, s. 1825–1868.

forma, 1923).³ Jinak řečeno provádí pokus o *institucionalizaci* suverenity a usměrnění suveréna.

- 2.12. Z textu *Politické theologie* není jednoznačné, *kdo* je vlastně u Schmitta suverénem v moderním *demokratickém* státě. Tato skutečnost je významná, protože tradiční dynastická *monarchická* legitimita podle Schmitta ztratila veškerou evidenci. Schmitt rozlišuje mezi lidem ve smyslu jednotného ideálního *populus* a lidem ve smyslu fluidní fakticky přítomné *multitudo* neboli masy (viz k tomu zejména *Ústavověda*). Kdo je podle Schmitta suverénem? Masa, *populus* nebo suverénní diktátor? Nikdo z nich? Nebo v nějakém smyslu všichni?
- 2.13. *Populus* nemůže být suverénem, neboť je pouhou ideou a idea nemůže konat a sebe sama uskutečnit. *Multitudo* nemůže být suverénem, protože má o sobě silně limitované možnosti jednání a podle Schmitta může toliko aklamovat. Suverénní diktátor nemůže být suverénem, neboť je jakožto diktátor ze svého pojmu dočasně a přechodně ustaveným komisařem a právním titulem jeho jednání je pověření od jiného subjektu (*Diktatura*, 1921). Navíc *multitudo* a suverénní diktátor musí být vztaženi k ideji *populus*, neboť jinak by jejich jednání bylo toliko faktickým *donucením*, nikoli právním aktem způsobilým založit právní závazek *poslušnosti*.
- 2.14. Na základě rozboru především *Ústavovědy* (1928), ale také *Římského katolicismu a politické formy* (1923) v disertační práci zastávám stanovisko, že suverénem je ve Schmittově pojetí v moderním demokratickém státě *multitudo* jakožto reprezentant ideálního a základ právního řádu tvořícího *populus*, přičemž ovšem s ohledem na skutečnost, že *multitudo* není jakožto neorganizovaná masa schopna dostatečně artikulovat svou vůli a není s to roli reprezentanta a suveréna plnohodnotně naplnit, zmocňuje formou aklamace *suverénního diktátora*, aby plnil úlohu reprezentanta a „úst lidu“ místo ní. Rozhodnutí tedy ve Schmittově decisionismu přijímá sice suverénní diktátor, ať už jde o jednu osobu nebo jejich sbor, ale pouze v pozici *dočasného pověřence* zmocněného ze strany *multitudo*, jež sama smí jednat jedině *jakožto* reprezentant *populus*.
- 2.15. Suverén není omezen pouze shora ideou (viz bod 2.11), ale také zdola, neboť je v moderním demokratickém státě jakožto suverénní diktátor toliko pověřencem

---

³ Paralelu k úřadu papeže nacházíme u Schmitta opakovaně v textech, jež od sebe dělí poměrně značné časové úseky, což dokládá trvalost Schmittovy inspirace, jmenovitě jde o *Hodnotu státu a význam jednotlivce* (1914), *Římský katolicismus a politickou formu* (1923) a *O třech typech právně vědeckého myšlení* (1934).

multitudo a v duchu *Pojmu politična* musí, aby uspěl, vhodně artikulovat obsah nejintenzivnějšího sporu rezonujícího ve společnosti.

- 2.16. Logika sociálních antagonismů představená v *Pojmu politična* je zásadní mj. proto, že jednak napomáhá formulaci odpovědi na hrozící kruh ve Schmittově pojetí, jenž spočívá v tom, že politická jednota se zdá být předpokladem i produktem *decise*, jednak vysvětluje proces neutralizace a depolitizace společnosti jakožto předpokladu pro mírové řešení sporů na základě právních předpisů v podmínkách *status civilis*.
- 2.17. Schmitt na základě svého náhledu na politično a jeho neutralizující funkci ostře kritizuje proces depolitizace vedoucí k oslabení státu, setření rozdílu mezi státem a společností a paradoxnímu vzniku kvantitativně totálního státu, jehož se zmocňují síly na straně společnosti, např. se může jednat o totální strany. Typickým znakem takového státu je, že zasahuje potenciálně do všech oblastí lidského života (*Strážce ústavy*, 1931, *Další vývoj totálního státu v Německu*, 1933). V tomto kontextu argumentují, že ústřední bod Schmittova programu na přelomu 20. a 30. let 20. století lze formulovat tak, že „stát se má stát znovu státem“ (*Etika státu a pluralistický stát*, 1930, *Silný stát a zdravé hospodářství*, 1932). Z hlediska tématu uskutečnění práva se jedná o relevantní moment proto, že v předmětném období je to pro Schmitta nadále stát, kdo ustavuje a garantuje normalitu jako vnitřní předpoklad platnosti práva a jeho *uskutečnění*.
- 2.18. Celkově nahlíženo Schmitt předkládá, byť nikoli systematicky, originální a svébytný, Hobbesem inspirovaný přístup k řešení problému vztahu práva a moci, v jehož jádru stojí pojem suverenity. Jeho pozici v šesté kapitole disertační práce přehledně shrnují na pozadí tzv. „Hobbesova krystalu“ (1963). Při využití textu ze závěru práce můžeme Schmittovu koncepci koncizně sumarizovat následovně: základ právního řádu jako jednoty práva a moci tvoří podle Schmittova decisionismu *rozhodnutí* přijaté *suverénem*, jímž dochází k rozhodnutí sporu o právo, pravdu, ideu či normu a jež *musí samo vždy být k nějaké ideji vztaženo*. Tento personální element je pro ustavení řádu nutný, protože norma je o sobě *neurčitá a nemůže sebe samu uskutečnit*. Potřeba tohoto prvku vyplývá ze Schmittovy analýzy *nutných podmínek uskutečnění práva v empirické skutečnosti*. Má-li existovat právo jako *určitý* komplex s normativním nábojem utvářející *účinně* společenskou realitu, musí zde být v první řadě suverénní moc, která vytyčuje základní rámec pro vytváření zprostředkujícího pozitivního práva, a dále soubor institucí od tvůrce pozitivních norem až po soudce posuzujícího jednotlivý právní spor, jenž stanovuje obsah práva *in concreto*, jak

Schmitt v případě aplikace práva soudy konstatoval již v *Zákonu a rozsudku*. Představa „vlády“ norem bez moci je podle Schmitta nebezpečná a naivní, neboť v podmínkách absence zprostředkující autority znamená bezprostřední výklad práva ze strany každého jednotlivce (popřípadě zájmových skupin), což vede do situace, jež odpovídá Hobbesovu přirozenému stavu, popřípadě jednoduše „vládu a suverenitu lidí, kteří se mohou na toto vyšší právo odvolat“.⁴ Vztah práva a moci můžeme u Schmitta popsat jako poměr na sebe vzájemně odkázaných podmínek existence právního řádu. Žádný právní řád není bez práva, bez moci a bez suverenity, v níž se jakožto pojmu nejvyšší moci moc a právo stýkají.

- 2.19. Schmitt se vymezuje vůči mocenské teorii právní. Je však namístě si položit otázku, jak se od ní jeho vlastní koncepce odlišuje zejména co do praktické konsekvence a zda skutečně přináší podstatně odlišné uchopení vztahu práva a moci. Pokud jde o otázku rozdílu mezi mocenskou teorií právní a decisionismem ve vztahu k otázce ustavení řádu, je třeba pomocí slov, jež jsou použity v závěru práce, uvést, že jakkoli Schmitt na úrovni teoretické reflexe zdůrazňuje vazbu suveréna k ideji, jež moci předchází, a skutečnost, že je toliko reprezentantem, nositelem úřadu a v demokracii pověřencem *multitudo*, je pravda, že současně zastává názor, že jeho rozhodnutí není možné podrobit *formalizované* kontrole a že to je pouze on sám, kdo rozhoduje jako nejvyšší instance *sans appel* o obsahu ideje práva. Rovněž aklamace ze strany *multitudo* v praxi neznamená, jak se zdá, nic jiného než potenciálně tacitní souhlas masy, jejíž konání žádné kontrole již nepodléhá. Nepřichází-li ovšem z logiky věci v úvahu formalizovaná kontrola suveréna a zůstává-li jedinou „západkou“ suverenity hranice toho, co si masa „nechá líbit“, takže předpokládaná idea práva je „vydána na milost“ suverénovi ve smyslu konkrétní osoby z masa a kostí, může vzniknout dojem, že praktický rozdíl mezi decisionismem a mocenskou teorií právní je ve zkoumaném kontextu nevelký a spadá do oblasti teoretických subtilit.
- 2.20. Zdá se, že kladení práva nebo obecně jakéhokoli obdobného prvku před moc a moci před právo generuje určité typické druhy obtíží, jež je možné ve filosofické reflexi umenšovat, zmírňovat či zastírat, ale nikoli plně odstranit. Když totiž na základě našich konstrukcí ustupuje problém jednoho stanoviska, ohlašuje se nesnáze pozice druhé, byť třeba v oslabené podobě. Schmittův decisionismus můžeme rekonstruovat jako koncepci, jež se snaží najít východisko ze sporu dvou krajních pozic, které se

---

⁴ SCHMITT, Carl. *Pojem politična*. Praha: OIKOYMENH, 2013, s. 66.

jeví jako neudržitelné, ovšem s tím, že tohoto cíle je možné dosáhnout jen omezeně. Pokud je suverén u Schmitta formálně plně vázán jemu předcházející ideou (vs. kladení moci před právo), ale současně je jí materiálně nevázán (vs. kladení práva před moc), je značně oslabena možnost rozlišit mezi suverénem a pouhým držitelem moci v praktické oblasti. Dochází-li k budování jakékoli objektivní struktury normativního druhu nezávislé na držiteli moci (vs. kladení moci před právo) neboli měřítka, u něhož lze uvažovat, že na něm bude moc poměřována, vrací se otázka „*quis interpretabitur?*“ v případě sporu, kterou sám Schmitt opakovaně používá, aby se vymezil vůči konkurentům. Jak poznáme, že se suverén skutečně vztahuje k ideji, náležitě ji reprezentuje a naplňuje svůj úřad, tj. že jeho postup není projevem pouhé moci, ale fundujícím právním aktem zprostředkovávajícím mezi idealitou a realitou?

- 2.21. V závěru práce argumentují, že je problematické pohlížet na námitku formulovanou v předchozím bodě jako na vadu Schmittovy koncepce. Reflexe právní filosofie má především na základě logické, axiologické a pojmové analýzy posuzovat různé možné postuláty, principy, otázky a na ně formulované odpovědi a sama takové odpovědi předkládat a usilovat o vlastní logickou koherenci a celkovou přesvědčivost při zohlednění možných praktických konsekvencí. V tomto kontextu pokládám za příhodné uvést, že Schmittovy úvahy směřující k důrazu na nutnost nejvyšší moci jako nutné podmínky ustavení právního řádu, jehož má být dosaženo, mají dle mého soudu svou přesvědčivost, a to mj. uvážíme-li nedostatky, jež Schmitt identifikoval u konkurenčních přístupů.
- 2.22. Položenou otázku po rozlišení mezi suverénem a pouhým držitelem moci v praxi není možné vyřešit abstraktně, resp. není možné navrhnout institucionální uspořádání, které by nezávisle na lidech zajistilo, že ustavující projev moci nebude projevem *pouhé moci*. Instituce jsou odkázány na konkrétní osoby a zdá se být lidským údělem, že i při jejich vhodném utvoření není garantováno, že jejich nositelé naplní jejich smysl, pokud nebude dána celá řada předpokladů od rozvinuté právní kultury a mravního éthosu, vědomí politických aktérů o významu a roli masky, kterou si nasazují, a ochoty jednat v souladu s ní až po odhodlanost uvědomělé neorganizované masy dohlédnout na výkon suverénní moci.
- 2.23. Obecně vzato má nesporně velmi dobrý smysl ustavovat formalizované kontrolní mechanismy výkonu veřejné moci v duchu ideje právního státu. Schmitt však dle mého soudu dostatečně přesvědčivě demonstruje, že podobná kontrola a limitace

nejsou v případě ustavujícího aktu možné. Vždy existuje riziko, že nositelé institucí ve své roli selžou, budou sledovat vlastní, privátní zájmy atd.

- 2.24. Právě řečené ovšem nemá vést k závěru, že Schmittova snaha o uchopení suverenity jako úřadu a instituce je pouhou hrou či fasádou, která má posloužit jako fikový list mocenské teorie právní, nebo že nemá žádnou praktickou relevanci. Z hlediska legitimacy a stability řádu je podle mého názoru žádoucí, aby suverenita, resp. akt ustavení řádu byly v teorii institucionalizovány, byť zde není možné soulad s institucí formalizovaně vynutit. Institucionalizace moci a suverenity a zakořenění širšího povědomí o ní jako o instituci jsou totiž nutnou podmínkou toho, aby měla jakožto instituce sílu. Pokládám za evidentní, že usměrnění činnosti suveréna, na kterou budeme moci pohlížet jako na akt zajišťující zprostředkování mezi idealitou a realitou a zakládající právní řád, je výrazně pravděpodobnější tam, kde bude doktrínou suverenity interpretována coby instituce a kde bude obecné povědomí o suverenitě jako instituci široce rozšířeno. Není proto rozhodně ani z praktického hlediska obecně vzato bezvýznamné, zda suveréna chápeme jako reprezentanta a nositele úřadu, nebo nikoli.
- 2.25. Závěrem doplňuji, že v práci zastávám stanovisko, že Schmittova koncepce, jak byla zachycena v textech vydaných do roku 1933, není inherentně rasistická, fašistická nebo nacistická, ať už byla Schmittova osobní přesvědčení jakákoli, což je významné z hlediska možnosti jejich využití pro prohloubení našeho vlastního chápání filosofických problémů a pojmů.

3. Metodologie a rozsah disertační práce

- 3.1. Při výkladu díla Carla Schmitta se interpreti potýkají s celou řadou nadstandardních obtíží, s nimiž se musí vypořádat a k nimž musí zaujmout přístup. Na Schmittovy texty a jejich výklad především dopadá, a to nikoli nepochopitelně, „dlouhý stín“ osoby Carla Schmitta, jehož Waldemar Gurian označil za „korunního právníka třetí říše“.
- 3.1.1. Schmitt je slavným a intenzivně vykládaným myslitelem, jehož texty dodnes silně rezonují v akademické diskusi, a to např. v odborné debatě o výjimečném stavu a řešení mimořádných situací. Výklad jeho děl zažil silnou konjunkturu především po útocích 11. září 2001 a zájem o ně byl dále přiživován sérií bezpečnostních, finančních a dalších krizí. Jedná se o jednoho

z nejcitovanějších právních filosofů 20. století a odborná literatura věnovaná jeho myšlení dosahuje takového objemu, že není možné v práci podat ani její přehled, natož pak podrobný výčet.

- 3.1.2. Schmitt v roce 1933 vstoupil do NSDAP a v následujících několika letech publikoval nemalé množství zavrženíhodných spisů, mezi nimiž vyniká mj. text *Vůdce chrání právo*, v němž Schmitt obhajuje *Noc dlouhých nožů* bezprostředně po jejím uskutečnění. Velmi intenzivně se zde proto klade, podobně jako např. u Martina Heideggera, otázka, zda je či není možné a přípustné oddělovat díla a myšlenky od jejich autorů a interpretovat je nezávisle na nich. Podstatnou je rovněž otázka, zda se spisy vydané po roce 1933 nesou ve znamení kontinuity nebo naopak diskontinuity s dříve publikovanými svazky.
- 3.1.3. Schmitt až na výjimky neformuloval své myšlenky uceleně a provázaně nebo dokonce jako systém a jeho texty obsahují mnoho pasáží s přesahy do jiných vědních oborů (filosofie, teologie, dějiny idejí atd.). Řada jeho publikací, které mají často podobu spíše článků, esejů či nerozměrných knih, reaguje na konkrétní problémy, situace a oponenty a má silně polemický charakter a cíl. Tomu je uzpůsobena také prezentace jeho vlastních úvah, které jsou mnohdy artikulovány vyhroceně až přepjatě mj. pro dosažení náležitého rétorického účinku. Alespoň zdánlivé rozpory nacházíme nejen při srovnání Schmittových různých spisů, ale i v rámci jeho jednotlivých textů.
- 3.1.4. Vzhledem k výše uvedenému nepřekvapí, že Schmittova filosofie je nezřídka vykládána jako notně radikální a že se v případě osoby Carla Schmitta, jeho koncepce jako takové i většiny jeho jednotlivých tezí a pojmů setkáváme se zástupem často zcela protikladných a navzájem neslučitelných výkladů, což klade na interpretaci jeho děl značné nároky.

- 3.2. Pokud jde o metodologii, přidržují se v práci klasické metody gramatického a systematického výkladu filosofických a právně teoretických spisů a dále instrumentů pojmové a logické analýzy (při zohlednění historického a vědeckého kontextu). Z níže uvedených důvodů tkví originalita zvoleného metodologického přístupu disertační práce paradoxně právě v jeho „všednosti“.

- 3.2.1. Řada autorů má sklon interpretovat Schmittovy texty jako díla jakéhosi Jamese Moriartyho demokratického právního státu, tedy protřelého a zlotřilého génia, jenž je vždy o několik kroků před svým čtenářem, do jehož myslí prostřednictvím textů, které leckdy při prvním čtení působí poměrně akceptovatelně, zasévá zárodky zavrženíhodných myšlenek vedoucích nutně k despotii a zlu. Závěry o Schmittově filosofii jsou metodologicky pochybně dovozovány také z jeho údajné osobní a estetické fascinace tím, co je výjimečné.
- 3.2.2. Je třeba vzít vážně možnost, že se autoři „moriartizací“ Schmitta, která se zakládá na informacích o něm a jeho pozdějším působení, vystavují riziku, že jejich výklad Schmittových raných a výmarských děl bude stížen kognitivním zkreslením, např. že budou v podobě zkreslení konfirmačního akcentovat ty pasáže, jež potvrzují jejich předem zformulovanou vizi Schmitta jako zlovolného manipulativního génia. V takovém případě by jejich postup byl z vědeckého hlediska nepatřičný.
- 3.3. Záměrem práce je dát Schmittovým spisům šanci, aby byly vyloženy *primárně* samy ze sebe a promluvily k nám svým vlastním hlasem ve vzájemných souvislostech. V práci usiluji o jejich výklad při maximální možné abstrakci od Schmittovy osoby, původu, privátních motivů a životních rozhodnutí. Interpretací tohoto druhu je, navzdory obrovskému objemu literatury věnované Carlu Schmittovi, relativně omezené množství. Přihlížím ovšem k historickému a vědeckému kontextu a polemickým souvislostem.
- 3.4. Při výkladu Schmittových svazků pomocí zde představené metody formuluji závěr, že Schmittova filosofie je ve srovnání s řadou interpretací a dojmem, který na první pohled může vyvolávat, méně radikální.
- 3.5. Pokud jde o rozsah práce, soustředím se v ní na Schmittovy rané a výmarské spisy s tím, že relevantní pozdější texty, např. *O třech typech právně vědeckého myšlení* (1934), *Leviathan ve státovědě Thomase Hobbesa. Smysl a selhání politického symbolu* (1938) nebo poznámky k *Pojmu politična* z roku 1963, zohledňuji pouze natolik, nakolik napomáhají porozumět klíčovým prvkům představeným ve svazcích publikovaných do roku 1933. Pro toto rozhodnutí byly určující mj. níže uvedené důvody.

3.5.1. Ve zvoleném přístupu není nutné:

3.5.1.1. Podrobit rigoróznímu výkladu řadu problematických textů, jež mají pro naši současnou reflexi práva a filosofie práva jen omezený přínos.

3.5.1.2. Obsáhle se vypořádat s otázkou, zda byl Schmittův příklon k nacismu projevem jeho (autentického) antisemitismu, okasionalismu, oportunistu apod., což je látka, jejíž solidní zpracování by samo o sobě vydalo na poměrně rozsáhlou monografii (omezují se toliko na tvrzení, že koncepce vyjádřená ve Schmittových publikacích vydaných do roku 1933 není inherentně rasistická, fašistická nebo nacistická, viz bod 2.25).

3.5.2. Schmittovy „klasické“ texty vydané před rokem 1933 mají největší potenciál přinést podněty pro naše vlastní uvažování o právu v dnešní době.

4. Přínos disertační práce v kontextu stavu mezinárodního bádání

4.1. Schmittovo dílo se stalo zejména v posledních dvou dekadách předmětem enormního zájmu. Množství monografií a časopiseckých studií, které jsou věnovány přímo Schmittovi a jeho textům, je mimořádně rozsáhlé a více nebo méně pokrývá snad takřka všechna myslitelná témata.

4.2. Problém v kontextu mezinárodního bádání představuje mj. nevšedně silná heterogenita výkladů a protikladnost interpretací osoby Carla Schmitta, jeho koncepce jako takové i jednotlivých spisů, tezí a pojmů.

4.3. Schmitt byl v první řadě, pokud jde o jeho akademické působení a dílo, právním vědcem. Počet skutečně právně filosoficky orientovaných rozborů Schmittova díla je nicméně i v mezinárodním měřítku poměrně nízký. Jelikož jedním z cílů disertační práce je nabídnout analýzu právě tohoto druhu, domnívám se, že má potenciál být přínosem i v mezinárodním srovnání a přispět k prohloubení chápání Schmittova díla i v něm. Dále v práci vstupuji do polemické diskuse s renomovanými zahraničními interprety, především těmi, kteří předkládají některou z forem excepcionalistického výkladu Schmittových spisů, který v práci odmítám, zejména Orenem Grossem. Také v tomto ohledu může práce v mezinárodním měřítku představovat obohacení.

5. Přínos disertační práce v kontextu stavu tuzemského bádání

5.1. Předložená práce je *a fortiori* přínosem v kontextu tuzemského bádání a představuje *desideratum* jak z pohledu filosofie a filosofie práva, tak i právní vědy.

5.1.1. Je nesporně pravdou, že jsou k dispozici knihy, časopisecké studie a kapitoly monografií věnované Schmittovi a že se můžeme setkat rovněž se svazky a texty, jež se na Schmitta zaměřují v kontextu zkoumání širšího předmětu.

5.1.2. Do první kategorie můžeme zařadit nedávno obhájenou disertační práci Jana Buráně⁵ a texty Veroniky Bílkové,⁶ Tomáše Blažka,⁷ Pavla Dobeše,⁸ Petry Gūmplové,⁹ Pavla Lukeše,¹⁰ Petra Slováčka¹¹ či mou dřívější stat'.¹²

5.1.3. V případě druhé uvedené kategorie je třeba zmínit monografie a studie Pavla Baršy,¹³ Jakuba Dienstbiera,¹⁴ Petry Gūmplové¹⁵ nebo Jana Kysely¹⁶ a zejména Vojtěcha Bellinga, který Schmitta představuje komplexně a s velkou znalostí a porozuměním jeho spisům.¹⁷ Upozornit můžeme taktéž na nedávno publikovanou knihu Václava Bělohradského.¹⁸

---

⁵ Srov. disertační práci BURÁNĚ, Jan. *Carl Schmitt. Nepřítel otevřené společnosti*. Obhájeno na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v roce 2022. Dostupné zde:

https://theses.cz/id/aj93zo/Buran_Jan_2022_Carl_Schmitt_nepritel_otevrene_spolecnos.pdf?info=1;isshret=zp%C4%9Bt%3Bk%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dzp%C4%9Bt%20k%20v%C4%9Bcem%20sam%C3%BDm%26start%3D76 [2023-6-13].

⁶ Srov. BÍLKOVÁ, Veronika. O strážci ústavy a podstatě práva. Spor Hanse Kelsena a Carla Schmitta. In: *AUC IURIDICA*, 63, 4, 2017, s. 81–91.

⁷ Srov. BLAŽEK, Tomáš. Schmittův Pojem politična jako prizma pro hodnocení „války proti terorismu“? In: *Politologický časopis*, XIV, 4, 2007, s. 361–369. BLAŽEK, Tomáš. Schmittovské kořeny konceptu obranyschopné demokracie? In: *Jurisprudence*, 18, 7, 2009, s. 4–13.

⁸ Srov. DOBEŠ, Jan. Carl Schmitt mezi vědou a prorocstvím. In: *Dějiny, teorie, kritika*, 1, 2009, s. 56–79.

⁹ Srov. GŮMPLOVÁ, Petra. Suverenita, demokracie a postnárodní konstelace. Carl Schmitt versus Jürgen Habermas. In: *Filosofický časopis*, 55, 5, 2007, s. 673–690.

¹⁰ Srov. LUKEŠ, Pavel. Carl Schmitt. Blíže k moci než k právu. In: *Filosofický časopis*, 47, 4, 1999, s. 655–668.

¹¹ Petr Slováček publikoval řadu časopiseckých studií ke Schmittovi, jež se ovšem zaměřují ne tolik na jeho filosofii práva, ale koncepci politična, politickou teologii, antropologické předpoklady Schmittova díla nebo otázku jeho antisemitismu.

¹² Srov. KOLLERT, Lukáš. Suverenita a diktatura ve filosofii práva Carla Schmitta, c. d.

¹³ Srov. BARŠA, Pavel. *Síla a rozum. Spor realismu s idealismem v moderním politickém myšlení*. Praha: Filosofia, 2007.

¹⁴ Srov. DIENSTBIER, Jakub. K otázce mimoprávnosti mimořádného vládnutí. In: *Právník*, 161, 6, 2022, s. 497–527.

¹⁵ Srov. GŮMPLOVÁ, Petra. *Sovereignty and Constitutional Democracy*. Baden-Baden: Nomos, 2011.

¹⁶ Srov. KYSELA, Jan. *Ústava mezi právem a politikou. Úvod do ústavní teorie*. Praha: Leges, 2014.

¹⁷ Srov. BELLING, Vojtěch. *Legitimita moci v postmoderní době. Proč potřebuje Evropská unie členské státy?* Brno: Masarykova univerzita, 2009. BELLING, Vojtěch. *Zrození suveréna*, c. d. BELLING, Vojtěch. *Smrt suveréna? Eroze státnosti a krize suverenity v éře postnacionálního vládnutí. Suverenita a normativní konstrukce reality II*. Brno: CDK, 2018.

¹⁸ Srov. BĚLOHRADSKÝ, Václav. *Čas pléthokracie. Když části jsou větší než celky a světový duch spadl z koně*. Praha: 65. pole, 2021. Stranou nechávám spíše dílčí reflexe, např. tu, kterou nacházíme v knize PETŘÍČEK, Miroslav. *Filosofie en noir*. Praha: Karolinum, 2018.

5.2. V českém jazyce nicméně dosud chybí monografická studie, jež by se samostatně zabývala Schmittovou „legalistickou filosofií“¹⁹ nebo některou její významnou částí.²⁰ Ambicí předložené práce a jedním z jejích cílů je přispět k vyplnění této citelné mezery v tuzemském zkoumání. Jsem proto přesvědčen, že předložená disertační práce bude představovat přínos pro tuzemské bádání a podnět k jeho dalšímu rozvoji v předmětné oblasti.

---

¹⁹ PŘIBÁŇ, Jiří. *Suverenita, právo a legitimita*, Praha: Karolinum, 1997, s. 11.

²⁰ Monografie Petra Slováčka jsou věnovány jednak Schmittovu pojmu politična a politické teologii (SLOVÁČEK, Petr. *Odvrácená strana evropského politického myšlení. Carl Schmitt*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2016), jednak Schmittovým úvahám týkajícím se moderny a obrazu člověku v jeho díle a spadajícím do oblasti antropologie (SLOVÁČEK, Petr. *Antropologické předpoklady politického myšlení Carla Schmitta*. Opava: Slezská univerzita, 2017).

6. Seznam pramenů a literatury

6.1. Díla Carla Schmitta

SCHMITT, Carl. Der Führer schützt das Recht. In: TÝŽ (vyd.). *Positionen und Begriffe im Kampf mit Weimar–Genf–Versailles 1923–1939*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1940, s. 199–204.

SCHMITT, Carl. *Der Hüter der Verfassung*. Berlin: Duncker & Humblot, 1996.

SCHMITT, Carl. *Der Leviathan in der Staatslehre des Thomas Hobbes. Sinn und Fehlschlag eines politischen Symbols*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1938.

SCHMITT, Carl. *Der Nomos der Erde. Im Völkerrecht des Jus Publicum Europeum*. Berlin: Duncker & Humblot, 2011.

SCHMITT, Carl. Der Staat als ein konkreter, an eine geschichtliche Epoche gebundener Begriff. In: Týž (vyd.). *Verfassungsrechtliche Aufsätze aus den Jahren 1925–1954*. Berlin: Duncker & Humblot, 2003, s. 375–383.

SCHMITT, Carl. *Der Wert des Staates und die Bedeutung des Einzelnen*. Berlin: Duncker & Humblot, 2015.

SCHMITT, Carl. Die Diktatur des Reichspräsidenten nach Artikel 48 der Weimarer Verfassung. In: Týž. *Die Diktatur. Von den Anfängen des modernen Souveränitätsgedankens bis zum proletarischen Klassenkampf*. Berlin: Duncker & Humblot, 2015, s. 211–257.

SCHMITT, Carl. *Die Diktatur. Von den Anfängen des modernen Souveränitätsgedankens bis zum proletarischen Klassenkampf*. Berlin: Duncker & Humblot, 2015.

SCHMITT, Carl. *Die geistesgeschichtliche Lage des heutigen Parlamentarismus*. Berlin: Duncker & Humblot, 2017.

SCHMITT, Carl. Die Sichtbarkeit der Kirche. In: *Summa. Eine Vierteljahresschrift*, 2, 1917, s. 71–80.

SCHMITT, Carl. Die staatsrechtliche Bedeutung der Notverordnung, insbesondere ihre Rechtsgültigkeit. In: Týž (vyd.). *Verfassungsrechtliche Aufsätze aus den Jahren 1925–1954*, Berlin: Duncker & Humblot, 2003, s. 235–362.

SCHMITT, Carl. *Die Tyrannei der Werte*. Berlin: Duncker & Humblot, 2011.

SCHMITT, Carl. Die vollendete Reformation. Bemerkungen und Hinweise zu neuen Leviathan-Interpretationen. In: *Der Staat*, 4, 1, 1965, s. 51–69.

SCHMITT, Carl. *Die Wendung zum diskriminierenden Kriegsbegriff*. Berlin: Duncker & Humblot, 1988.

- SCHMITT, Carl. Die Wendung zum totalen Staat In: TÝŽ (vyd.). *Positionen und Begriffe im Kampf mit Weimar–Genf–Versailles 1923–1939*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1940, s. 166–179.
- SCHMITT, Carl. Diktatur und Belagerungszustand. Eine staatsrechtliche Studie. In: MASCHKE, Günter (vyd.). *Staat, Großraum, Nomos. Arbeiten aus den Jahren 1916–1969*. Berlin: Duncker & Humblot, 1995, s. 3–23.
- SCHMITT, Carl. *Diktatur*. In: MASCHKE, Günter (vyd.). *Staat, Großraum, Nomos. Arbeiten aus den Jahren 1916–1969*. Berlin: Duncker & Humblot, 1995, s. 33–37.
- SCHMITT, Carl. Eine Warnung vor falschen politischen Fragestellungen. In: *Der Ring*, 3, 48, 1930, s. 844–845.
- SCHMITT, Carl. *Ex Captivitate Salus. Erfahrungen der Zeit 1945/1947*. Köln: Greven Verlag, 1950.
- SCHMITT, Carl. *Gesetz und Urteil. Eine Untersuchung zum Problem der Rechtspraxis*. Berlin: Otto Liebmann, 1912.
- SCHMITT, Carl. *Gespräch über die Macht und den Zugang zum Machthaber*. Stuttgart: Klett-Cotta, 2008
- SCHMITT, Carl. *Legalität und Legitimität*. Berlin: Duncker & Humblot, 2005.
- SCHMITT, Carl. Machtpositionen des modernen Staates. In: TÝŽ (vyd.). *Verfassungsrechtliche Aufsätze aus den Jahren 1925–1954*, Berlin: Duncker & Humblot, 2003, s. 367–375.
- SCHMITT, Carl. Machtpositionen des modernen Staates. In: TÝŽ (vyd.). *Verfassungsrechtliche Aufsätze aus den Jahren 1925–1954*, Berlin: Duncker & Humblot, 2003, s. 367–375.
- SCHMITT, Carl. Neutralität und Neutralisierungen (1939). In: TÝŽ (vyd.). *Positionen und Begriffe im Kampf mit Weimar–Genf–Versailles 1923–1939*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1940, s. 271–294.
- SCHMITT, Carl. *Pojem politična*. Praha: OIKOYMENH, 2013.
- SCHMITT, Carl. *Politická theologie. Čtyři kapitoly k učení o suverenitě*. Praha: OIKOYMENH, 2012.
- SCHMITT, Carl. *Politische Theologie II. Die Legende von der Erledigung jeder politischen Theologie*. Berlin: Duncker & Humblot, 2008.
- SCHMITT, Carl. *Římský katolicismus a politická forma*. Praha: OIKOYMENH, 2013.
- SCHMITT, Carl. Staatsethik und pluralistischer Staat. In: *Kant Studien*, 35, 28, 1930, s. 28–42.

SCHMITT, Carl. Starker Staat und gesunde Wirtschaft. In: MASCHKE, Günter (vyd.). *Staat, Großraum, Nomos. Arbeiten aus den Jahren 1916–1969*. Berlin: Duncker & Humblot, 1995, s. 71–85.

SCHMITT, Carl. *Teorie partyzána. Poznámka na okraj k pojmu politična*. Praha: OIKOYMENH, 2008.

SCHMITT, Carl. *Über die drei Arten des rechtswissenschaftlichen Denkens*. Berlin: Duncker & Humblot, 1993.

SCHMITT, Carl. *Verfassungslehre*. Berlin: Duncker & Humblot, 2017.

SCHMITT, Carl. Völkerrechtliche Neutralität und völkische Totalität (1938). In: TÝŽ (vyd.). *Positionen und Begriffe im Kampf mit Weimar–Genf–Versailles 1923–1939*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1940, s. 255–261.

SCHMITT, Carl. Vorwort. In: TÝŽ (vyd.). *Verfassungsrechtliche Aufsätze aus den Jahren 1925–1954*. Berlin: Duncker & Humblot, 2003, s. 7–8.

SCHMITT, Carl. Weiterentwicklung des totalen Staats in Deutschland. In: TÝŽ (vyd.). *Positionen und Begriffe im Kampf mit Weimar–Genf–Versailles 1923–1939*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1940, s. 185–190.

6.2. Monografie, texty v sebraných spisech a výběrech

ANSCHÜTZ, Gerhard. *Handbuch des Deutschen Staatsrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 1998.

ARENDT, Hannah. *O násilí*. Praha: OIKOYMENH, 2004.

ARENDT, Hannah. *Vita activa neboli O činném životě*. Praha: OIKOYMENH, 2009.

AUGUSTINUS, Aurelius. *O boží obci knih XXII*. Praha: Karolinum, 2007.

AUSTIN, John. *The Province of Jurisprudence Determined*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

BALAKRISHNAN, Gopal. *The Enemy. An Intellectual Portrait of Carl Schmitt*. London: Verso, 2000.

BARŠA, Pavel. *Síla a rozum. Spor realismu s idealismem v moderním politickém myšlení*. Praha: Filosofia, 2007.

BELLING, Vojtěch. *Legitimita moci v postmoderní době. Proč potřebuje Evropská unie členské státy?* Brno: Masarykova univerzita, 2009.

BELLING, Vojtěch. *Smrt suveréna? Eroze státnosti a krize suverenity v éře postnacionálního vládnutí. Suverenita a normativní konstrukce reality II*. Brno: CDK, 2018.

- BELLING, Vojtěch. *Zrození suveréna. Pojem suverenity a jeho kritika v moderní politické a právní filosofii. Suverenita a normativní konstrukce reality I*. Brno: CDK, 2014.
- BĚLOHRADSKÝ, Václav. *Čas pléthokracie. Když části jsou větší než celky a světový duch spadl z koně*. Praha: 65. pole, 2021.
- BENDERSKY, Joseph. *Carl Schmitt. Theorist for the Reich*. Princeton: Princeton University Press, 1983
- BENJAMIN, Walter. O pojmu dějin. In: RITTER, Martin (vyd.). *Walter Benjamin. Výbor z díla II. Teoretické pasáže*. Praha: OIKOYMENH, 2011, s. 307 nn.
- Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Podle ekumenického vydání z r. 1985*. Praha: Biblická společnost, 1990.
- BÖCKENFÖRDE, Ernst-Wolfgang. Der Begriff des Politischen als Schlüssel zum staatsrechtlichen Werk Carl Schmitts. In: TÝŽ (vyd.). *Recht, Staat, Freiheit. Studien zur Rechtsphilosophie, Staatstheorie und Verfassungsgeschichte*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2006, s. 344–366.
- BÖCKENFÖRDE, Ernst-Wolfgang. Die historische Rechtsschule und das Problem der Geschichtlichkeit des Rechts. In: TÝŽ (vyd.). *Recht, Staat, Freiheit. Studien zur Rechtsphilosophie, Staatstheorie und Verfassungsgeschichte*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2006, s. 9–42.
- BÖCKENFÖRDE, Ernst-Wolfgang. *Die verfassungsgebende Gewalt des Volkes. Ein Grenzbegriff des Verfassungsrechts*. Frankfurt am Main: Metzner, 1986.
- BOGUSZAK, Jiří – JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Socialistické právo a zákonnost v lidově demokratickém Československu*. Praha: Rudé právo, 1956.
- BRUNNER, Otto. *Land und Herrschaft. Grundfragen der territorialen Verfassungsgeschichte Südostdeutschland im Mittelalter*. Brünn: Rudolf M. Rohrer, 1943.
- CAMPAGNA, Norbert. *Carl Schmitt. Eine Einführung*. Parerga, Berlin 2004.
- CRISTI, Renato. *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism. Strong State, Free Economy*. Cardiff: University of Wales Press, 1998.
- DEPENHEUER, Otto. *Selbstbehauptung des Rechtsstaates*. Paderborn: Ferdinand Schöningh, 2007.
- DESCARTES, René. *Regulae ad directionem ingenii. Pravidla pro vedení rozumu*. Praha: OIKOYMENH, 2000.
- DYZENHAUS, David. *Legality and Legitimacy. Carl Schmitt, Hans Kelsen and Hermann Heller in Weimar*. Oxford: Oxford University Press, 2003.

- FICHTE, Johann Gottlieb. *Grundlage des Naturrechts nach Prinzipien der Wissenschaftslehre*. Hamburg: Felix Meiner, 1991.
- FICHTE, Johann Gottlieb. *Pojem vzdělance*. Praha: Svoboda, 1971. Citováno z internetového zdroje. Dostupné zde: http://www.teksty.wz.cz/fichte-pojem_vzdelance/fichte-pv.html [2023-07-18].
- FICHTE, Johann Gottlieb. Staatslehre. In: FICHTE, Immanuel Hermann (vyd.). *Fichtes Werke. Band IV. Zur Rechts- und Sittenlehre*. Berlin: De Gruyter, 1971.
- FIJALKOWSKI, Jürgen. *Die Wendung zum Führerstaat. Die ideologischen Komponenten in der Politischen Philosophie Carl Schmitts*. Wiesbaden: Springer Fachmedien, 1958.
- FINN, John E. *Constitutions in Crisis. Political Violence and the Rule of Law*. Oxford: Oxford University Press, 1991.
- FRAENKEL, Ernst. *Der Doppelstaat*, Hamburg: Europäische Verlagsanstalt, 2001.
- FRIES, Jakob Friedrich. *Philosophische Rechtslehre und Kritik aller positiven Gesetzgebung*. Jena: Johann Michael Mauke, 1803.
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2017.
- GOODRICH, Peter. *Schreber's Law. Jurisprudence and Judgment in Transition*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2018.
- GROSS, Raphael. *Carl Schmitt und die Juden. Eine deutsche Rechtslehre*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2005.
- GROTIUS, Hugo. *The Rights of War and Peace*. Indianapolis: Liberty Fund, 2005.
- GÜMPLOVÁ, Petra. *Sovereignty and Constitutional Democracy*. Baden-Baden: Nomos, 2011.
- HABERMAS, Jürgen. *Eine Art Schadensabwicklung*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1987.
- HALLER, Walter – KOLZ, Alfred – GACHTER, Thomas. *Allgemeines Staatsrecht*. Basel: Helbing Lichtenhahn, 2008.
- HAND, Learned. The Spirit of Liberty. In: DILLIARD, Irving (vyd.). *The Spirit of Liberty. Papers and Addresses of Learned Hand*. New York: Knopf, 1960.
- HEGEL, Georg Wilhelm Friedrich. *Filosofie dějin*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2004.
- HEGEL, Georg Wilhelm Friedrich. *Vorlesungen über die Philosophie der Weltgeschichte*. Hamburg: Felix Meiner, 1988.
- HELLER, Hermann. Staatslehre. In: BORINSKI, Fritz – DRATH, Martin – NIEMEYER, Gerhart – STAMMER, Otto (vyd.). *Hermann Heller. Gesammelte Schriften. Dritter Band. Staatslehre als politische Wissenschaft*. Leiden: A. W. Sijthoff, 1971, s. 81–410.

- HENRICH, Dieter. *Základní struktura filosofie moderní doby*. Praha: OIKOYMENH, 2009.
- HERRERO LÓPEZ, Montserrat. *The Political Discourse of Carl Schmitt. A Mystic of Order*. Lanham: Rowman & Littlefield International, 2015.
- HOBBS, Thomas. *Leviathan, aneb, Látka, forma a moc státu církevního a politického*. Praha: OIKOYMENH, 2009.
- HOFMANN, Hasso. *Legitimität gegen Legalität. Der Weg der politischen Philosophie Carl Schmitts*. Berlin: Duncker & Humblot, 2010.
- HUGO, Victor. *Devadesát tři*. Praha: Dobrovský, 2013.
- HUME, David. *Pojednání o lidské přirozenosti. Kniha 3. Morálka*. Praha: Togga, 2022.
- JESENSKÝ, Jan. *Proti tyranům*. Praha: Academia, 2019.
- KALYVAS, Andreas. *Democracy and the Politics of the Extraordinary. Max Weber, Carl Schmitt, and Hannah Arendt*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- KANT, I. Vorlesungen über Moralphilosophie. In: *Gesammelte Schriften*, XXVII, 2, 2, Vorlesungen, IV, Göttingen: Akademie der Wissenschaften zu Göttingen, 1979.
- KANT, Immanuel. Die Metaphysik der Sitten. In: WEISCHEDEL, Wilhelm (vyd.). *Immanuel Kant, Werkausgabe in 12 Bänden, Band VIII*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1977.
- KANT, Immanuel. O obecném rčení. Je-li něco správné v teorii, nemusí se to ještě hodit pro praxi. In: SOBOTKA, Milan – NOVOTNÝ, Karel (vyd.). *Immanuel Kant. Studie k dějinám a politice*. Praha: OIKOYMENH, 2013, s. 66–102.
- KANT, Immanuel. *Prolegomena ke každé příští metafyzice, jež se bude moci stát vědou*. Praha: Svoboda-Libertas, 1992
- KELSEN, Hans. *Reine Rechtslehre. Einleitung in die rechtswissenschaftliche Problematik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008.
- KENNEDY, Ellen. *Constitutional Failure. Carl Schmitt in Weimar*. Durham: Duke University Press, 2004.
- KERN, Fritz. *Gottesgnadentum und Widerstandsrecht im früheren Mittelalter. Zur Entwicklungsgeschichte der Monarchie*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1980.
- KERN, Fritz. *Recht und Verfassung im Mittelalter*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1972.
- KERVÉGAN, Jean-François. *Co s Carlem Schmittem?* Praha: OIKOYMENH, 2015.
- KLENNER, Hermann. *Recht und Unrecht*. Bielefeld: Transcript Verlag, 2004.
- KLOKOČKA, Vladimír – WÁGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie*, Praha: Linde, 2004.

- KOENEN, Andreas. *Der Fall Carl Schmitt. Sein Aufstieg zum „Kronjuristen des Dritten Reiches“*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1995.
- KRIELE, Martin. *Einführung in die Staatslehre*. Opladen: Westdeutscher Verlag, 1980.
- KRÜGER, Herbert. *Allgemeine Staatslehre*. Stuttgart: Kohlhammer, 1964.
- KÜHN, Zdeněk. *Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře*. Praha: Karolinum, 2002.
- KYSELA, Jan. *Ústava mezi právem a politikou. Úvod do ústavní teorie*. Praha: Leges, 2014.
- LAZAR, Nomi Claire. *States of Emergency in Liberal Democracies*, New York: Cambridge University Press, 2013.
- LEIBHOLZ, Gerhard. *Die Repräsentation in der Demokratie*. Berlin: De Gruyter, 1973.
- LEIBNIZ, Gottfried Wilhelm. *New Essays on Human Understanding*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
- LENIN, Vladimir Iljič. *Stát a revoluce. Marxistické učení o státu a úkoly proletariátu v revoluci*. Praha: Otakar II, 2000.
- LOCKE, John. *Druhé pojednání o vládě*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1992.
- LÖWITH, Karl. Der okkasionelle Dezisionismus von Carl Schmitt. In: TÝŽ (vyd.). *Heidegger – Denker in dürftiger Zeit. Sämtliche Schriften*, 8, Stuttgart: J. B. Metzler, 1984, s. 32–71.
- LUTZ, Berthold. *Carl Schmitt und der Staatsnotstandsplan am Ende der Weimarer Republik*. Berlin: Duncker & Humblot, 1999.
- MADISON, James. Federalista č. 10. In: HAMILTON, Alexander – JAY, John – MADISON, James (vyd.). *Listy federalistů. Soubor esejí psaných na podporu nové Ústavy předložené federálním shromážděním 17. září 1787*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994, s. 70–75.
- MAO, Tse-Tung. *Quotations from Chairman Mao Tse-Tung*. Peking: Foreign Languages Press, 1966.
- MAO, Zedong. *Citáty z díla předsedy Mao Ce-tunga*. Praha: Powerprint, 2022.
- MASCHKE, Günter. Vorwort. In: TÝŽ (vyd.). *Staat, Großraum, Nomos. Arbeiten aus den Jahren 1916–1969*. Berlin: Duncker & Humblot, 1995, s. XIII–XXVII.
- MEHRING, Reinhard. *Carl Schmitt. Aufstieg und Fall*. München: C. H. Beck, 2009.
- MEHRING, Reinhard. *Pathetisches Denken. Carl Schmitts Denkweg am Leitfaden Hegels. Katholische Grundstellung und antimarxistische Hegelstrategie*. Berlin: Duncker & Humblot, 1989.

- MEIER, Heinrich. *Die Lehre Carl Schmitts. Vier Kapitel zur Unterscheidung Politischer Theologie und Politischer Philosophie*. Stuttgart und Weimar: J. B. Metzler, 1994.
- MOMMSEN, Theodor. *Römisches Staatsrecht*, 2, 1. New York: Cambridge University Press, 2009.
- MONTESQUIEU, Charles Louis de Secondat. *O duchu zákonů*. Praha: OIKOYMENH, 2010.
- MOTSCHENBACHER, Alfons. *Katechon, oder, Großinquisitor? Eine Studie zu Inhalt und Struktur der politischen Theologie Carl Schmitts*. Marburg: Tectum Verlag, 2000.
- MOTUZAITE, Ieva. *Die vielen Gestalten des Thomas Hobbes in der Deutung von Carl Schmitt und Leo Strauss*. Wiesbaden: Springer, 2022.
- MOUFFE, Chantal (vyd.). *The Challenge of Carl Schmitt*. London: Verso, 1999.
- MÜHLHANS, Wolfgang. *Carl Schmitt. Die Weimarer Jahre. Eine werkanalytische Einführung*. Baden-Baden: Nomos, 2018.
- MÜLLER, Jan-Werner. *A Dangerous Mind. Carl Schmitt in Post-War European Thought*. New Haven: Yale University Press, 2003.
- NEUMANN, Volker. *Carl Schmitt als Jurist*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2015.
- NEUMANN, Volker. *Der Staat im Bürgerkrieg. Kontinuität und Wandlung des Staatsbegriffs in der politischen Theorie Carl Schmitts*. Frankfurt am Main: Campus Verlag, 1980.
- NIETZSCHE, Friedrich. Die Philosophie im tragischen Zeitalter der Griechen. In: SCHLECHTA, Karl (vyd.). *Friedrich Nietzsche. Werke in drei Bänden. Band 3*. München: Hanser, 1954, s. 351–413.
- NIETZSCHE, Friedrich. *Filosofie v tragickém období Řeků*, Praha: Vyšehrad, 2015.
- ONDŘEJEK, Pavel. *Koncepce práva jako systému*. Praha: Wolters Kluwer, 2020.
- OPPENHEIMER, Franz. *Der Staat*. Jena: Verlag von Gustav Fischer, 1929.
- PASCAL, Blaise. *Myšlenky*. Praha: Mladá fronta, 2000.
- PAWLIK, Michael. *Die Reine Rechtslehre und die Rechtslehre H. L. A. Harts. Ein kritischer Vergleich*. Berlin: Duncker & Humblot, 1993.
- PETŘÍČEK, Miroslav. *Filosofie en noir*. Praha: Karolinum, 2018.
- PITKIN, Fenichel Hanna. *The Concept of Representation*. Berkeley: University of California Press, 1972.
- PŘIBÁŇ, Jiří. *Suverenita, právo a legitimita*, Praha: Karolinum, 1997.
- PTAK, Ralf. *Vom Ordoliberalismus zur sozialen Marktwirtschaft. Stationen des Neoliberalismus in Deutschland*. Wiesbaden: Springer, 2004.
- QUARITSCH, Helmut. *Positionen und Begriffe Carl Schmitts*. Berlin: Duncker & Humblot, 2010.

- RADBRUCH, Gustav. *O napětí mezi účely práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2012.
- ROSSITER, Clinton. *Constitutional Dictatorship. Crisis Government in Modern Democracies*. Princeton: Princeton University Press, 1948.
- ROUSSEAU, Jean-Jacques. O společenské smlouvě aneb zásady politického práva. In: FOŘTOVÁ, Hana (vyd.). *Rozprava o nerovnosti. O společenské smlouvě*. Praha: Karolinum, 2022.
- RUMPF, Helmut. *Carl Schmitt und Thomas Hobbes. Ideelle Beziehungen und aktuelle Bedeutung*. Berlin: Duncker & Humblot, 1972.
- RUSSELL, Bertrand. *Power. A New Social Analysis*. London – New York: Routledge, 2004.
- RÜTHERS, Bernd. *Carl Schmitt im Dritten Reich. Wissenschaft als Zeitgeistverstärkung?* München: C. H. Beck, 1990.
- RÜTHERS, Bernd. *Entartetes Recht. Rechtslehren und Kronjuristen im Dritten Reich*. München: C. H. Beck, 1988.
- SEELMANN, Kurt. *Rechtsphilosophie*. München: C. H. Beck, 2010.
- SCHAMBECK, Herbert. *Ethik und Staat*. Berlin: Duncker & Humblot, 1986.
- SHELLE, Karel a kol. *Právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007.
- SCHNEIDER, Peter. *Ausnahmezustand und Norm. Eine Studie Zur Rechtslehre Von Carl Schmitt*. Stuttgart: Deutsche Verlag Anstalt, 1957.
- SCHUPMANN, Benjamin. *Carl Schmitt's State and Constitutional Theory. A Critical Analysis*. Oxford: Oxford University Press, 2017.
- SIEYÈS, Emmanuel Joseph. What is the Third Estate? In: TÝŽ. *Political Writings. Including the Debate Between Sieyes and Tom Paine in 1791*. Indianapolis – Cambridge: Hackett Publishing Company, 2003, s. 92–162.
- SLOVÁČEK, Petr. *Antropologické předpoklady politického myšlení Carla Schmitta*. Opava: Slezská univerzita, 2017.
- SLOVÁČEK, Petr. *Odvrácená strana evropského politického myšlení. Carl Schmitt*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2016.
- SPINOZA, Benedictus. *Opera. Im Auftrag der Heidelberger Akademie der Wissenschaften, IV*. Heidelberg: Winters, 1925.
- ŠAMALÍK, František. *Občanská společnost v moderním státě*. Brno: Doplněk, 1995.
- ŠUSTA, Josef. *Poslední Přemyslovci a jejich dědictví: 1300-1308*. Praha: Česka Akademie Císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1917.
- THOMPSON, Edward Palmer. *Whigs and Hunters. The Origin of the Black Act*. London: Allen Lane, 1975.

WEBER, Max. Politika jako povolání. In: HAVELKA, Miloš (vyd.). *Metodologie, sociologie, politika*. Praha: OIKOYMENH, 2009, s. 243–294.

WEBER, Max. Základní sociologické pojmy. In: HAVELKA, Miloš (vyd.). *Metodologie, sociologie, politika*. Praha: OIKOYMENH, 2009, s. 133–169.

WEBER, Samuel. *Targets of Opportunity. On the Militarization of Thinking*. New York: Fordham University Press, 2005.

WITTRECK, Fabian. *Nationalsozialistische Rechtslehre und Naturrecht. Affinität und Aversion*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008.

ZIPPELIUS, Reinhold. *Allgemeine Staatslehre*. München: C. H. Beck, 1999.

6.3. Časopisecké studie, kapitoly v kolektivních monografiích, příspěvky ve sbornících a slovníková hesla

ALEXY, Robert. *Zur Verteidigung eines nichtpositivistischen Rechtsbegriffs*. In: GESANG, Bernward – SCHÄLIKE, Julius (vyd.). *Die großen Kontroversen der Rechtsphilosophie*. Paderborn: Mentis, 2011, s. 49–74.

BAROŠ, Jiří. Suverenita mezi křesťanstvím a právní modernitou. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, 19, 1, 2011, 1, s. 1–10.

BELLING, Vojtěch. Hobbesovo pojetí suverenity v kontextu konceptů osoby a reprezentace. In: *Reflexe*, 47, 2014, s. 85–110.

BELLING, Vojtěch. Výjimečný stav a hranice právního státu. In: *Právník*, 157, 3, 2018, s. 200–220.

BÍLKOVÁ, Veronika. O strážci ústavy a podstatě práva. Spor Hanse Kelsena a Carla Schmitta. In: *AUC IURIDICA*, 63, 4, 2017, s. 81–91.

BLAŽEK, Tomáš. Schmittovské kořeny konceptu obranyschopné demokracie? In: *Jurisprudence*, 18, 7, 2009, s. 4–13.

BLAŽEK, Tomáš. Schmittův Pojem politična jako prizma pro hodnocení „války proti terorismu“? In: *Politologický časopis*, XIV, 4, 2007, s. 361–369.

BÖCKENFÖRDE, Ernst-Wolfgang. Der Verdrängte Ausnahmezustand. Zum Handeln der Staatsgewalt in außergewöhnlichen Lagen. In: *Neue Juristische Wochenschrift*, 38, 1978, s. 1881–1890.

BÖCKENFÖRDE, Ernst-Wolfgang. Rechtsstaat und Ausnahmerecht. Eine Erwiderung. In: *Zeitschrift für Parlamentsfragen*, 11, 4, 1980, s. 591–595.

BÖCKENFÖRDE, Ernst-Wolfgang. Vznik státu jako proces sekularizace. In: HANUŠ, Jiří (vyd.). *Vznik státu jako proces sekularizace*. Brno: CDK, 2006, s. 7–24.

- BOGUSZAK, Jiří. Vyústění antinomie jusnaturalismu a juspozitivismu. In: *Právník*, 134, 6, 1995, s. 525–537.
- BÜRGER, Peter. Carl Schmitt oder die Fundierung der Politik auf Ästhetik. In: BÜRGER, Christa (vyd.) *Zerstörung. Rettung des Mythos durch Licht*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1986, s. 147–159.
- CROCE, Mariano – SALVATORE, Andrea. Little Room for Exceptions. On Misunderstanding Carl Schmitt. In: *History of European Ideas*, 47, 7, 2021, s. 1169–1183.
- CROCE, Mariano. The Enemy As the Unthinkable. A Concretist Reading of Carl Schmitt's Conception of the Political. In: *History of European Ideas*, 43, 8, 2017, s. 1016–1028.
- DAHL, Robert. The Concept of Power. In: *Systems Research and Behavioral Science*, 1957, 2, 3, s. 201–215.
- DIENSTBIER, Jakub. Etické aspekty teorie mimořádného vládnutí. In: *Jurisprudence*, 6, 2020, s. 1–9.
- DIENSTBIER, Jakub. K otázce mimoprávnosti mimořádného vládnutí. In: *Právník*, 161, 6, 2022, s. 497–527.
- DIENSTBIER, Jakub. Stav ústavní nouze. In: *Právník*, 2022, 161, 11, s. 1033–1051.
- DOBEŠ, Jan. Carl Schmitt mezi vědou a prorocstvím. In: *Dějiny, teorie, kritika*, 1, 2009, s. 56–79.
- FORSTHOFF, Ernst. Ausnahmezustand. In: VON BECKERATH, Erwin et al. (vyd.) *Handwörterbuch der Sozialwissenschaften*, I. Stuttgart – Tübingen – Göttingen: Fischer – Mohr Siebeck – Vandenhoeck & Ruprecht, 1956, s. 455–457.
- GÁBRIŠ, Tomáš. Systematic versus Casuistic Approach to Law. On the Benefits of Legal Casuistry. In: *Journal of Ethics and Legal Technologies*, 1, 1, 2019, s. 57–76.
- GALLIE, Walter Bryce. Essentially Contested Concepts. In: *Proceedings of the Aristotelian Society*, 56, 1956, s. 167–198.
- GROSS, Oren. Chaos and Rules. Should Responses to Violent Crises Always Be Constitutional? In: *The Yale Law Journal*, 112, 2003, s. 1011–1134.
- GROSS, Oren. The Normless and Exceptionless Exception. Carl Schmitt's Theory of Emergency Powers and the 'Norm-Exception' Dichotomy. In: *Cardozo Law Review*, 21, 5–6, 2000.

- GROSS, Raphael. The „True Enemy“. Antisemitism in Carl Schmitt's Life and Work. In: MEIERHENRICH, Jens – SIMONS, Oliver (vyd.). *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*. New York: Oxford University Press, 2016, s. 96–117.
- GÜMPLOVÁ, Petra. Suverenita, demokracie a postnárodní konstelace. Carl Schmitt versus Jürgen Habermas. In: *Filosofický časopis*, 55, 5, 2007, s. 673–690.
- GURIAN, Waldemar. Entscheidung und Ordnung. Zu den Schriften von Carl Schmitt. In: *Schweizerische Rundschau*, 34, 1943, s. 566–576.
- HANEL, Jan Jaromír. Personalita práva. In: *Ottův slovník naučný. Devatenáctý díl*. Praha: J. Otto, 1902.
- HART, Herbert Lionel Adolphus. Positivism and the Separation of Law and Morals. In: *Harvard Law Review*, 71, 4, 1958, s. 593–629.
- ISENSEE, Josef. On the Validity of Law with Respect to the Exceptional Case. In: JINEK, Jakub – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Emergency Powers. Rule of Law and the State of Exception*. Baden-Baden: Nomos, 2020, s. 11–29.
- JAKAB, András. Das Grunddilemma und die Natur des Staatsnotstandes. Eine deutsche Problematik mit ausländischen Augen. In: *Kritische Justiz*, 38, 3, 2005, s. 323–336.
- KANTOROWICZ, Hermann. Rechtswissenschaft und Soziologie. In: *Verhandlungen des 1. Deutschen Soziologentages vom 19. bis 22. Oktober 1910 in Frankfurt am Main*. Tübingen: J. C. B. Mohr, 1911, s. 275–309.
- KAUFMANN, Arthur. Wirkungsgeschichte. In: HASSEMER, Winfried – KAUFMANN, Arthur (vyd.). *Einführung in Rechtsphilosophie und Rechtslehre der Gegenwart*. Heidelberg: C. F. Müller, 1994, s. 23–123.
- KELLY, Duncan. Carl Schmitt's Political Theory of Representation. In: *Journal of the History of Ideas*, 65, 1, 2004, s. 113–134.
- KIEFER, Lorenz. Begründung, Deziision und Politische Theologie. Zu drei frühen Schriften von Carl Schmitt. In: *Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie*, 76, 4, 1990, s. 479–499.
- KOLLERT, Lukáš. Hledá se Leviathan. In: *Nomádva*, 19, 2015, s. 25–37.
- KOLLERT, Lukáš. Právo na odpor v kontextu demokratického právního státu. In: *Právník*, 161, 10, 2022, s. 957–972
- KOLLERT, Lukáš. Suverenita a diktatura ve filosofii práva Carla Schmitta. In: BELLING, Vojtěch – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Suverenita panovníka, lidu a státu v moderní politické filosofii*. Ústí nad Labem: Nakladatelství Jana Evangelisty Purkyně, 2017, s. 113–141.

- KOLLERT, Lukáš. Výjimečný stav a jeho regulace v právním státě. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, 29, 2, 2021, s. 227–260.
- KOSKENNIEMI, Martti. Constitutionalism as Mindset. Reflections on Kantian Themes About International Law and Globalization. In: *Theoretical Inquiries in Law*, 8, 2006, s. 9–36.
- KRAUSE, Henry. Repräsentation bei Carl Schmitt. In: *Die Neue Ordnung*, 56, 2, 2002, dostupné zde: <http://www.die-neue-ordnung.de/Nr22002/HK.html> [2023-07-05].
- KYSELA, Jan. Čl. 23. Právo na odpor. In: WAGNEROVÁ, Eliška et al. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 525–538.
- LEVITSKY, Steven – MURILLO, María Victoria. Variation in Institutional Strength. In: *Annual Review of Political Science*, 12, 2009, s. 115–133.
- LÜBBE-WOLFF, Gertrude. Rechtsstaat und Ausnahmerecht. Zur Diskussion über die Reichweite des § 34 StGB und über die Notwendigkeit einer verfassungsrechtlichen Regelung des Ausnahmezustandes. In: *Zeitschrift für Parlamentsfragen*, 11, 1, 1980, s. 110–125.
- LUKEŠ, Pavel. Carl Schmitt. Blíže k moci než k právu. In: *Filozofický časopis*, 47, 4, 1999, s. 655–668.
- MAIWALD, Manred, Recht und Macht. In: *Juristenzeitung*, 58, 22, 2003, s. 1073–1080.
- MALÍŘ, Jan. Actes de gouvernement v soudobém francouzském právu. Kompromis mezi soudním přezkumem a politikou. In: *Právník*, 157, 2, 2018, s. 89–114.
- MALÍŘ, Jan. Politické limity soudního přezkumu v historické perspektivě. Případ *actes de gouvernement* ve francouzském právu. In: *Jurisprudence*, 6, 2017, s. 3–17.
- MANIN, Bernard. The Emergency Paradigm and the New Terrorism. What If the End of Terrorism Was not In Sight? In: BAUME, Sandrine – FONTANA, Biancamaria (vyd.). *Les usages de la séparation des pouvoirs*. Paris: Michel Houdiart, 2008, s. 136–171.
- MASCHKE, Günther. La rappresentazione cattolica. Carl Schmitts Politische Theologie mit Blick auf italienische Beiträge. In: *Der Staat*, 28, 4, 1989, s. 557–575.
- MCCORMICK, John. The Dilemmas of Dictatorship. Carl Schmitt and Constitutional Emergency Powers. In: DYZENHAUS, David (vyd.). *Law as Politics. Carl Schmitt's Critique of Liberalism*. Durham: Duke University Press, 1998, s. 217–251.
- MEHRING, Reinhard. Staatsrechtslehre, Rechtslehre, Verfassungslehre. Carl Schmitts Auseinandersetzung mit Hans Kelsen. In: *Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie*, 80, 2, 1994, s. 191–202.

- MELAMED, Yitzhak. „Omnis determinatio est negatio“. Determination, Negation, and Self-Negation in Spinoza, Kant, and Hegel. In: FÖRSTER, Eckart – MELAMED, Yitzhak (vyd.). *Spinoza and German idealism*. Cambridge: Cambridge University Press, 2015, s. 175–197.
- MERLE, Jean-Christophe. Einführung. In: TÝŽ (vyd.). *Johann Gottlieb Fichte. Grundlage des Naturrechts*. Berlin: De Gruyter, 2016, s. 1–19.
- NICOLETTI, Michele. Die Ursprünge von Carl Schmitts „Politischer Theologie“. In: QUARITSCH, Helmut (vyd.). *Complexio oppositorum. Über Carl Schmitt*. Berlin: Duncker & Humblot, 1988, s. 109–129.
- NOLTE, Ernst. Diktatur. In: BRUNNER, Otto – CONZE, Werner – KOSELLECK, Reinhart (vyd.). *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland, I*. Stuttgart: Klett-Cotta, 1972, s. 900–924.
- ONDŘEJEK, Pavel. Výjimečné stavy a úskalí legality. In: BÍLKOVÁ, Veronika – KYSELA, Jan – ŠTURMA, Pavel (vyd.). *Výjimečné stavy a lidská práva*. Praha: Auditorium, 2016, s. 41–54.
- OTTMANN, Henning. Carl Schmitt. In: BALLESTREM, Karl – OTTMANN, Henning (vyd.). *Politická filosofie 20. století*. Praha: OIKOYMENH, 1993, s. 59–87
- PAULSON, Stanley. Statutory Positivism. In: *Legisprudence*, 1, 1, 2007, s. 1–30.
- QUARITSCH, Helmut. Souveränität im Ausnahmezustand. Zum Souveränitätsbegriff im Werk Carl Schmitts. In: *Der Staat*, 35, 1, 1996, s. 1–30.
- SCHEUERMAN, William. After Legal Indeterminacy. Carl Schmitt and the National Socialist Legal Order, 1933–1936. In: *Cardozo Law Review*, 19, 5, 1998, s. 1743–1770.
- SCHEUERMAN, William. Survey Article. Emergency Powers and the Rule of Law After 9/11. In: *The Journal of Political Philosophy*, 14, 1, 2006, s. 61–84.
- SOBEK, Tomáš. Radbruchův mýtus a Benthamova formule. In: *Právník*, 150, 2, 2011, s. 128–165.
- SPECTER, Matthew. What's „Left“ in Schmitt? From Aversion to Appropriation in Contemporary Political Theory. In: MEIERHENRICH, Jens – SIMONS, Oliver (vyd.). *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*. New York: Oxford University Press, 2016, s. 426–457.
- ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Fiktivní, nebo reálná ústava. Paradoxy ústavního vývoje socialistického Československa. In: BOBEK, Michal – MOLEK, Pavel – ŠIMÍČEK, Vojtěch (vyd.). *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 123–145.

TRIEPEL, Heinrich. Die Entscheidung des Staatsgerichtshofs im Verfassungsstreite zwischen Preußen und dem Reiche – Ein Schlusswort. In: *Deutsche Juristen-Zeitung*, 1932, 37, 24, s. 1501–1508.

VANČURA, Josef. Poručenství. In: *Ottův slovník naučný. Dvacátý díl*. Praha: Jan Otto, 1903, s. 287–288.

WILLMS, Bernard. Carl Schmitt. Jüngster Klassiker des politischen Denkens? In: QUARITSCH, Helmuth (vyd.). *Complexio Oppositorum. Über Carl Schmitt*, Berlin: Duncker & Humblot, 1988, s. 577–598.

WOLIN, Richard. Carl Schmitt, Political Existentialism, and the Total State. In: *Theory and Society*, 19, 4, 1990, s. 389–416.

WOLIN, Richard. Carl Schmitt. The Conservative Revolutionary Habitus and the Aesthetics of Horror. In: *Political Theory*, 20, 3, 1992, s. 424–444.

WOOD, Ellen Meiksins. Demos versus „We, the People“. Freedom and Democracy Ancient and Modern. In: OBER, Josiah – HEDRICK, Charles (vyd.). *Demokratia. A Conversation on Democracies, Ancient and Modern*. Princeton: Princeton University Press, 1996, s. 121–139.

6.4. Závěrečné práce

BURÁŇ, Jan. *Carl Schmitt. Nepřítel otevřené společnosti*. Obhájeno na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v roce 2022. Dostupné zde:

https://theses.cz/id/aj93zo/Buran_Jan_2022_Carl_Schmitt_nepritel_otevrene_spolecnos.pdf?info=1;isslret=zp%C4%9Bt%3Bk%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dzp%C4%9Bt%20k%20v%C4%9Bcem%20sam%C3%BDm%26start%3D76

GÉRYK, Jan. *Levicová recepce díla Carla Schmitta*. Obhájeno na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v roce 2018. Dostupné zde:

<https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/95354>

HABFAST, Ulrich. *Das normative Nichts der Entscheidung. Eine Studie zum Dezisionismus in den frühen Schriften Carl Schmitts*. Obhájeno na Johann-Wolfgang-Goethe-Universität zu Frankfurt am Main v roce 2000. Dostupné zde:

https://publikationen.ub.uni-frankfurt.de/opus4/frontdoor/deliver/index/docId/7732/file/Das_normative_Nichts_der_Entscheidung.pdf

PARCHE, Hans Michael. *Der Einsatz von Streitkräften im inneren Notstand. Zugleich ein Beitrag zur Lehre vom rechtsstaatlichen Handeln der Exekutive und seiner Kontrollen.* Obhájeno na Westfälische Wilhelms-Universität zu Münster v roce 1974.

6.5. Studentské práce

KOLLERT, Lukáš. *Schmittův pohled na stát a politično na konci Výmarské republiky.* Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2018.

KOLLERT, Lukáš. *Suverenita a diktatura v politické filosofii Carla Schmitta.* Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2017.

6.6. Legislativa a mezinárodní smlouvy

Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, vyhlášen císařským patentem JGS č. 946 ze dne 1. června 1811.

Allgemeines Landrecht z roku 1794. Dostupné zde: <https://ra.smixx.de/pralr.html>

Bürgerliches Gesetzbuch ze dne 18. srpna 1896, RGBI. S. 195.

Corpus Iuris Civilis. Dostupné zde:

<https://digital.ub.uni-duesseldorf.de/urn/urn:nbn:de:hbz:061:1-30642>

Deklarace práv člověka a občana. Dostupné zde:

<https://web.archive.org/web/20180131184228/http://www.historie.upol.cz/19/prameny/prava.htm>

Die Verfassung des Deutschen Reichs ze dne 11. srpna 1919, RGBI. S. 1383.

Francouzská ústava. Citováno z KLOKOČKA, Vladimír – WÁGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie*, Praha: Linde, 2004.

Irská ústava. Citováno z KLOKOČKA, Vladimír – WÁGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie*, Praha: Linde, 2004.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

Dostupné zde: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ces

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. Základní zákon. Citováno z KLOKOČKA, Vladimír – WÁGNEROVÁ, Eliška. *Ústavy států Evropské unie*, Praha: Linde, 2004.

6.7. Judikatura

BVerfGE 5, 85. Dostupné zde: <https://www.servat.unibe.ch/dfr/bv005085.html>

Nález Ústavního soudu ČR III. ÚS 3221/11 ze dne 12. 12. 2013. Dostupné zde:

https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-3221-11_1

Nález Ústavního soudu ČR Pl.ÚS 8/20 ze dne 21. 4. 2020. Dostupné zde:

<https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-8-20>

Nález Ústavního soudu ČR Pl.ÚS 111/20 ze dne 15. 12. 2020. Dostupné zde:

https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-111-20_1

Nález Ústavního soudu ČR Pl.ÚS 12/21 ze dne 16. 3. 2021. Dostupné zde:

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2021/Usneseni/Pl_US_12_21_vcetne_disentu.pdf

6.8. Internetové zdroje

iDNES.cz, ČTK. *Jako náboženský vůdce selhal, proto si léčitel zvolil smrt, řekl soudu znalec*, text publikován dne 12. 7. 2023. Dostupné zde:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kutnohorsky-lecitel-vrazda-sekta-soud-znalec-zdenek-vojtisek.A230712_112550_domaci_misl

KÜHN, Zdeněk. *Důvody stojící za právním formalismem*, text publikován dne 12. 6. 2008.

Dostupné zde:

<https://jinepravo.blogspot.com/2008/06/dvody-stojc-za-prvnm-formalismem.html>

MACHUNSKY, Niklaas. *Bürgerkrieg und Partisanentum im Werk Carl Schmitts*. Dostupné zde:

<https://www.rote-ruhr-uni.com/cms/IMG/pdf/BuergerkriegUndPartisanentum.pdf>

REITZ, Michael. *Macht und Recht. Versuch über das Denken Carl Schmitts*, text publikován dne 24. 2. 2019. Dostupné zde:

<https://www.deutschlandfunk.de/macht-und-recht-versuch-ueber-das-denken-carl-schmitts-100.html>

SOBEK, Tomáš. *Polemika s Jiřím Příbáněm*, text publikován dne 30. 8. 2010. Dostupné zde:

<https://jinepravo.blogspot.com/2010/08/tomas-sobek-polemika-s-jirim-pribanem.html>

SOBEK, Tomáš. *Zákonný pozitivismus?*, text publikován dne 14. 3. 2009. Dostupné zde:

<http://teorieprava.blogspot.com/2009/03/pravni-pozitivismus-se-v-soucasne-dobe.html>

7. Publikační, akademická a pedagogická činnost studenta v průběhu doktorského studia

7.1. Publikační činnost

7.1.1. Studie v impaktovaných časopisech dle databáze Web of Science

- BELLING, Vojtěch – KOLLERT, Lukáš – VOJTA, Martin. The IMF Conditionality in the Age of Post-National Governance. In: *International Organizations Law Review*, 18, 2021, s. 179–205.

7.1.2. Studie v časopisech zařazených do databáze SCOPUS

- KOLLERT, Lukáš. Právo na odpor v kontextu demokratického právního státu. In: *Právník*, 161, 10, 2022, s. 957–972.
- KOLLERT, Lukáš. Výjimečný stav a jeho regulace v právním státě. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, XXIX, 2, 2021, s. 227–260.
- KOLLERT, Lukáš. Idealismus Fichtova raného vědosloví. In: *Reflexe*, 52, 2017, s. 87–109.

7.1.3. Kapitoly v monografiích a příspěvky ve sbornících

- KOLLERT, Lukáš. To Regulate, or Not to Regulate? A Study on the State of Exception and Its Regulation. In: JINEK, Jakub – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Emergency Powers. Rule of Law and the State of Exception*. Baden-Baden: Nomos, 2020, s. 75–100.
- KOLLERT, Lukáš. Das Ich und die Welt. Die transzendental-kritische Auffassung des Dinges an sich in Fichtes Jenaer Wissenschaftslehre. In: KARÁSEK, Jindřich – KOLLERT, Lukáš – MATĚJČKOVÁ, Tereza (vyd.). *Übergänge in der klassischen deutschen Philosophie*. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2019, s. 47–68.
- KOLLERT, Lukáš. Proč jsou reflexivní teorie sebevědomí problematické? Několik poznámek k otázce sebevědomí a pojmu Já. In: HILL, James – KARÁSEK, Jindřich (vyd.). *Pojem vědomí. Jeho jednota a rozmanitost*. Praha: Karolinum, 2017, s. 77–98.
- KOLLERT, Lukáš. Suverenita a diktatura ve filosofii práva Carla Schmitta. In: BELLING, Vojtěch – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Suverenita panovníka, lidu a státu v moderní politické filosofii*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2017, s. 113–142.

7.2. Ediční činnost

- JINEK, Jakub – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Emergency Powers. Rule of Law and the State of Exception*. Baden-Baden: Nomos, 2020.
- KARÁSEK, Jindřich – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Recenze, kritika, ironie*. Praha: Pavel Mervart, 2020.
- KARÁSEK, Jindřich – KOLLERT, Lukáš – MATĚJČKOVÁ, Tereza (vyd.). *Übergänge in der klassischen deutschen Philosophie*. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2019.
- BELLING, Vojtěch – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Suverenita panovníka, lidu a státu v moderní politické filosofii*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2017.

7.3. Překladatelská činnost

- FICHTE, Johann Gottlieb. Anály filosofického tónu. In: KARÁSEK, Jindřich – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Recenze, kritika, ironie*. Praha: Pavel Mervart, 2020, s. 59–87.
- FICHTE, Johann Gottlieb. Recenze Aenesidema. In: KARÁSEK, Jindřich – KOLLERT, Lukáš (vyd.). *Recenze, kritika, ironie*. Praha: Pavel Mervart, 2020, s. 87–111.
- GÜMPLOVÁ, Petra. Právo na přírodní zdroje a lidská práva. In: AGHA, Petr (vyd.). *Lidská práva v mezikulturních perspektivách*. Praha: Academia, 2018, s. 299–320.
- HILL, James. *Berkeleyho filosofie ducha*. Praha: Filosofia, 2016, 235 s.
- NAGEL, Thomas. Jaké je to být netopýrem? In: HILL, James – MIHÁLIK, Jakub (vyd.). *Vědomí bez redukce. Antologie esejů ze současné filosofie mysli*. Praha: Smršť, 2015, s. 19–39.
- MCGINN, Colin. Můžeme vyřešit problém vztahu mysli a těla? In: HILL, James – MIHÁLIK, Jakub (vyd.). *Vědomí bez redukce. Antologie esejů ze současné filosofie mysli*. Praha: Smršť, 2015, s. 57–87.

7.4. Aktivní účast na konferencích

- *Ausnahmezustand. Ein überholtes Institut oder immer noch das beste Instrument zur Krisenbewältigung?*. Mezinárodní konference: „Der Ausnahmezustand – gegenwärtige Perspektiven in Theorie und Praxis“, Berlin, 2023.
- *Právo na odpor v kontextu demokratického právního státu*. Konference: „Olomoucké debaty mladých právníků“, Olomouc, 2022.

- *Řešení krize bez zákonného základu? Příspěvek k extralegálnímu modelu řešení krizí a nadpozitivnímu výjimečnému stavu.* Konference: „Naděje právní vědy“, Plzeň, 2022.
- *Byl Schmitt „schmittián“? Příspěvek k chápání výjimečného stavu v díle Carla Schmitta a jeho domnělému excepcionalismu.* Konference: „Naděje právní vědy“, Plzeň, 2021.
- *Anstoß und Ding an sich in Fichtes Jenaer Wissenschaftslehre. Eine Interpretation von Fichtes Idealismus anhand zweier Schlüsselbegriffe der frühen Wissenschaftslehre.* Mezinárodní konference „X. Congrès de la Internationale J. G. Fichte-Gesellschaft. Sentiment – Nature – Intersubjectivité“, Aix-en-Provence, 2018.
- *Crisis, Law and the State. The Emergency Rule Inside and Outside the Rule of Law.* Mezinárodní konference „Emergency Powers. Rule of Law and the State of Exception“, Praha, 2017.
- *Das Ich und die Welt. Die transzendental-kritische Auffassung des Dinges an sich in Fichtes Jenaer Wissenschaftslehre.* Mezinárodní konference „Übergänge in der klassischen deutschen Philosophie“, Praha, 2017.
- *Výjimečný a nouzový stav. Jaký mezi nimi lze spatřovat rozdíl a za jakých okolností jsou jako formy mimořádného vládnutí legitimní?* Konference „Suverenita a problém krize. Reflexe krizového vládnutí v rámci nadnárodního uskupení“, Ústí nad Labem, 2015.
- *Norma, normalita a abnormalita v politické filosofii Carla Schmitta.* Konference „Princip suverenity v éře nadnárodní integrace“, Ústí nad Labem, 2014.

7.5. Podílení se na organizaci konferencí

- Mezinárodní konference „Emergency Powers. Rule of Law and the State of Exception“, Praha, 2017.
- Mezinárodní konference „Übergänge in der klassischen deutschen Philosophie“, Praha, 2017.

7.6. Pedagogická činnost

Letní semestr 2022/2023:	Právnická fakulta UK, kurz „Ústavní právo I.“
Zimní semestr 2022/2023:	Právnická fakulta UK, kurz „Státověda“
Letní semestr 2014/2015:	Filozofická fakulta UK, kurz „Politické myšlení Carla Schmitta“ (společně s doc. Jakubem Jinkem)

7.7. Ocenění

- Cena Františka Ladislava Riegra, 1. místo, diplomová práce „Ústavněprávní regulace výjimečného stavu v právním státě“ (2022).

- Studentská vědecká a odborná činnost (SVOČ), Právnická fakulta UK, 1. místo v mezinárodním kole soutěže, práce „Schmitt a stát na konci Výmarské republiky“ (2018).